

Sygn. akt II ZOW 55/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski (sprawozdawca)

Ławnik SN Wojciech Szczepka

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale obwinionego prokuratora P. K. i jego obrońcy prokuratora J. B.
na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 10 stycznia 2023 r.
w sprawie obwinionego P. K. - Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W.,
po rozpoznaniu odwołania obwinionego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego
przy Prokuratorze Generalnym z dnia 22 lutego 2022 r., sygn. akt PK I SD 32.2021

I. zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że uniewinnia
obwinionego P. K. od popełnienia zarzucanego mu deliktu
dyscyplinarnego;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 27 kwietnia 2021 r. wpłynął do Sądu Dyscyplinarnego przy
Prokuratorze Generalnym wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
Prokuratora Generalnego dla łódzkiego okręgu regionalnego (sygn. akt RP III RD
9.2021) o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej Prokuratora Prokuratury Rejonowej w
W. P.K. obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego w postaci

uchybień godności urzędu prokuratora poprzez skierowanie w dniu 10 marca 2020 roku pisma do Prokuratora Okręgowego w W., zawierającego odmowę złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 103a § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (dalej powoływana jako ustawa Prawo o prokuraturze) w części, to jest w zakresie członkostwa w zrzeszeniu, w tym stowarzyszeniu, motywowaną uznaniem, że art. 103a § 1 ustawy Prawo o prokuraturze jako naruszający Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, Europejską Konwencję Praw Człowieka oraz Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej nie obowiązuje w zakresie, w jakim dotyczy oświadczenia o przynależności do zrzeszeń, w tym stowarzyszeń, co stanowiło zachowanie niezgodne z treścią rotę ślubowania (art. 92 § 1 Prawo o prokuraturze), w której prokurator zobowiązuje się stać na straży prawa i strzec praworządności, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze.

Orzeczeniem z 22 lutego 2022 r., sygn. akt PK I SD 32.2021, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuraturze Generalnym:

I. uznał prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. P.K. za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że będąc zobowiązanym na podstawie art. 103 a § 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw do złożenia w okresie od 14 lutego 2020 r. do dnia 16 marca 2020 r. oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu - ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa, w dniu 10 marca 2020 roku odmówił złożenia oświadczenia w części dotyczącej członkostwa w zrzeszeniu, w tym stowarzyszeniu, kierując pismo do Prokuratora Okręgowego w W., czym uchybił godności urzędu prokuratora, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze i na podstawie art. 142 § 1 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze wymierzył obwinionemu karę dyscyplinarną upomnienia;

II. na podstawie art. 160 a § 2 ustawy Prawo o prokuraturze odstąpił od podania wyroku do publicznej wiadomości z uwagi na konieczność ochrony słusznego interesu prywatnego;

1. na podstawie art. 166 ustawy z Prawo o prokuraturze kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia wskazano, iż sprawstwo obwinionego prokuratora P.K. nie budzi jakichkolwiek wątpliwości, gdyż wbrew obowiązującym przepisom nie złożył on oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniach do którego był zobowiązany mocą art. 103 a ustawy Prawo o prokuraturze, wprowadzonym art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2020.190). Zdaniem sądu I instancji zaniechanie wypełnienia nałożonych na prokuratora obowiązków stanowiło uchybienie godności urzędu, a zwłaszcza w sytuacji, gdy podstawą takiej decyzji jest kwestionowanie legalnie podejmowanych działań ustawodawczych. Podkreślono jednocześnie, iż nie ekskulpuje odpowiedzialności prokuratora okoliczność, że w jego indywidualnej ocenie akt prawny jest niezgodny z Konstytucją, czy przepisami prawa międzynarodowego, gdyż „jako osoba profesjonalna” powinien wiedzieć, że sprawy sporne załatwiane są w drodze postępowania sądowego, nie zaś poprzez „podejmowanie nieprzewidzianych prawem działań”. Nadto przyjęto, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż czyn obwinionego P. K. nosi znamiona przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi, uznając karę upomnienia za adekwatną reakcję dyscyplinarną.

Odwołanie od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wniósł w imieniu własnym obwiniony, który zaskarżył je w całości na swoją korzyść, podnosząc:

- „obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 4 k.p.k. i 7 k.p.k. polegającą na nieuwzględnieniu okoliczności przemawiających na korzyść obwinionego oraz wydaniu orzeczenia w oparciu o dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, wbrew zasadom prawidłowego rozumowania, wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego, skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych, mającym wpływ na treść orzeczenia polegającym na przyjęciu, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwalał przyjęcie, że obwiniony dopuścił się popełnienia zarzucanego mu przewinienia

dyscyplinarnego z art. 137 § pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o Prokuraturze, polegającego na odmowie złożenia w dniu 10 marca 2020 r., na podstawie art. 103a § 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, oświadczenia w części dotyczącej członkostwa w zrzeszeniu, w tym stowarzyszeniu, a w konsekwencji wymierzeniu obwinionemu kary upomnienia, albowiem wyjaśnienia obwinionego były sprzeczne z treścią oświadczeń złożonych w dniach 10 marca 2020 r. i 28 października 2020 r. oraz pozostawały w sprzeczności z poczynionymi przez sąd ustaleniami faktycznymi, a co za tym idzie jedynym powodem odmowy złożenia oświadczenia w w/w zakresie było naruszenie przepisów prawa przez ustawodawcę, a nie uzasadniona obawa o życie i zdrowie obwinionego oraz jego rodziny i z tego względu stopień szkodliwości dla służby w/w przewinienia dyscyplinarnego był znaczny, podczas gdy uwzględnienie wszystkich zebranych dowodów, ocenionych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku, że wskazany w przypisanym obwinianemu przewinieniu dyscyplinarnym art. 103a § 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawa o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw nie zobowiązywał obwinionego P.K. do złożenia oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, w tym stowarzyszeniu ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa, albowiem w ustawie tej liczącej 17 artykułów brak jest art. 103a § 1 pkt 1, a co za tym idzie wbrew stanowisku Sądu nie było możliwe złożenie tego świadczenia na podstawie nieistniejącego przepisu oraz wbrew twierdzeniom Sąd działanie obwinionego poza zakwestionowaniem zgodności przepisu art. 103a § 1 pkt 1 ustawy Prawo o Prokuraturze z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz aktami prawa międzynarodowego było motywowane zagrożeniem dla życia i zdrowia obwinionego oraz członków jego rodziny, wynikającym z opublikowania informacji zawartych w oświadczeniu, jak też tym, że Prokuratura Krajowa faktycznie dopuściła możliwość zawężenia informacji podlegających ujawnieniu w oświadczeniu sporządzanym na podstawie tego przepisu, a co za tym idzie brak było podstaw do przyjęcia, że nie złożenie takiego

oświadczenia w pełnym zakresie było uchybieniem godności urzędu prokuratora albowiem zachowanie takie było usprawiedliwione sytuacją osobistą obwinionego”.

Formułując powyższy zarzut obwiniony wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie od zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym nie zasługiwało na utrzymanie w mocy, skutkując koniecznością wydania orzeczenia reformatoryjnego, jednakże z innych niż powoływane w wywiedzionym odwołaniu przyczyn.

Przypomnieć na wstępie należy, iż w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów obowiązuje zasada skargowości, która wyznacza podmiotowe i przedmiotowe granice rozpoznania sprawy. Ich podstawowym wyznacznikiem nie jest natomiast opis czynu zawarty we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej czy też przyjęta w powyższym kwalifikacja prawna (gdyż powyższe stanowią niejako jedynie „propozycję” uprawnionego do wystąpienia ze wspomnianym wnioskiem, które mogą zostać poddawane modyfikacjom przez sąd), lecz czyn rozumiany jako zdarzenie w ujęciu historycznym. Za wyjście poza granice wniosku uznać tym samym należy „przypisanie znamion czynu innego niż rozpatrywane zdarzenie historyczne, a zatem np. ustalenie, że oskarżony działał w innym miejscu i czasie, atakując inne dobro prawne czy działając na szkodę innego pokrzywdzonego” (zob. M. Kurowski [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2022, art. 14). Powyższe zostaną natomiast utrzymane, gdy „sąd rozstrzygając w wyroku pozostał na płaszczyźnie tożsamego zdarzenia historycznego, które stanowiło przedmiot skargi” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 października 2020 r., V KK 358/19, LEX nr 3080574). Granice rozpoznawanego czynu wyznaczone są zatem jego tożsamością, tj. konkretnym zachowaniem określonej osoby. Jeżeli natomiast w toku rozprawy dyscyplinarnej ujawni się inne przewinienie dyscyplinarne (oprócz objętego wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej) sąd dyscyplinarny może rozstrzygać w tym zakresie jedynie po uzyskaniu zgody rzecznika dyscyplinarnego

i obwinionego lub jego obrońcy, natomiast w sytuacji jej braku rzecznik dyscyplinarny prowadzi w tym zakresie odrębne postępowanie dyscyplinarne.

Zdarzeniem historycznym określającym granice rozpoznania niniejszej sprawy jest odmowa złożenia oświadczenia w części dotyczącej „członkostwa w zrzeszeniu, w tym stowarzyszeniu” (wyrażona przez obwinionego w kierowanym do Prokuratora Okręgowego w W. piśmie z dnia 10 marca 2020 r.).

Mocą art. 6 ustawy z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 190) do ustawy Prawo o prokuraturze dodano art. 103a, który ze skutkiem od 14 lutego 2020 r. nałożył na prokuratorów obowiązek złożenia pisemnego oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, partii politycznej i funkcji pełnionej w zarządzie fundacji do dnia 16 marca 2020 r., tj. w terminie 30 dni od daty wejścia w życie ustawy.

W odpowiedzi na wprowadzony przez ustawodawcę obowiązek prokurator P.K. w dniu 10 marca 2020 roku sporządził pismo zatytułowane „oświadczenie” adresowane do Prokuratora Okręgowego w W., które złożył w sekretariacie Prokuratury Rejonowej w W. w dniu 11 marca 2020 r. (oświadczenie wpłynęło w dniu 13 marca 2020 roku). W treści tego oświadczenia znalazło się sformułowanie „nigdy nie należałem i nadal nie należę do partii politycznej, jak też nie pełnię funkcji w fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej”. Obwiniony przedstawił w nim także swoją opinię co do nałożonego przez ustawodawcę obowiązku, wskazując, iż jest on „sprzeczny z prawem do ochrony życia prywatnego i rodzinnego, narusza wolność wyznania, wolność gromadzenia się i stowarzyszania się, które to prawa gwarantowane są w Konstytucji RP art. 47, art. 51 ust. 2, art. 53 ust. 7, art. 58 ust. 1), Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (art. 8, art. 9) oraz Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej (art. 7, art. 10, art. 12)”. Podkreślił następnie, że „złożenie stosownego oświadczenia, które następnie zostanie opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, będzie miało negatywny wpływ na bezpieczeństwo jego, jak też jego rodziny”. Obwiniony, wyrażając wątpliwości co do konstytucyjności art. 103a ustawy Prawo o prokuraturze, powołał się nadto na punkt 7 pisma Dyrektora Biura Prezydialnego Prokuratury Krajowej

z dnia 26 lutego 2020 roku, PK I BP 029.4.2020, wyrażając przy tym pogląd o możliwości indywidualnej interpretacji powołanego uprzednio przepisu.

W odpowiedzi na powyższe w dniu 21 października 2020 r. Naczelnik Wydziału V Organizacyjnego Prokuratury Okręgowej w W. pismem o sygn. PO V WO 1160.34.2020 zobowiązała prokuratora P.K. do złożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego zaniechania wykonania obowiązku wynikającego z art. 103a ustawy Prawo o prokuraturze. Prokurator P.K., wykonując polecenie Prokuratora Rejonowego W., w dniu 28 października 2020 roku wskazał, że oświadczenie złożył w dniu 11 marca 2020 roku w sekretariacie Prokuratury Rejonowej W. Następnie, tj. w dniu 17 grudnia 2020 roku Prokurator Okręgowy w W. w kierowanym do obwinionego piśmie podniósł, że złożone przez obwinionego oświadczenie z dnia 10 marca 2020 roku „nie zawiera wszystkich wymaganych informacji”.

Zważając na uprzednie rozważania dotyczące obowiązującej na gruncie prokuratorskiego postępowania dyscyplinarnego zasady skargowości, zaznaczenia wymaga, iż ocenie prawnej w niniejszej sprawie może podlegać zachowanie obwinionego prokuratora sprowadzające się tylko do dnia 10 marca 2020 r. Zarówno natomiast w tej dacie, jak i do dnia 16 marca 2020 r. prokurator P.K. mógł terminowo dopełnić ustawowego obowiązku złożenia oświadczenia, pomimo wyrażenia w piśmie z dnia 10 marca 2020 r. powodów, dla których nie zgadzał się z wprowadzonym obowiązkiem ustawowym. W dniu 16 marca 2020 r. niewątpliwie złożył tym samym oświadczenie wymagane art. 103a § 1 ustawy Prawo o prokuraturze i czynnością tą zrealizował obowiązek nałożony przez niego przez ustawodawcę, zachowując określony ustawą termin. Złożone oświadczenie wprawdzie wzbudzać może wątpliwości w zakresie prawidłowości, czy też kompletności zawartej w nim treści, gdyż obwiniony zadeklarował jedynie swój brak przynależności do partii politycznej i niepełnienie funkcji w fundacji nieprowadzącej działalność gospodarczą, jednakże nie zmienia to faktu, iż oświadczenie zostało przez niego złożone i nie stanowiło odmowy wypełnienia tego obowiązku. Na zasadność takowego przyjęcia wskazuje również okoliczność, iż Prokurator Okręgowy w W. w piśmie z 17 grudnia 2020 roku wzywał obwinionego do powyższego „uzupełnienia”, ponieważ „nie zawiera wszystkich wymaganych

informacji”. Nie można tym samym, bez popełnienia logicznego błędu, zgodzić się z sądem *meriti* i wywodzić, że w piśmie z 10 marca 2020 r. obwiniony prokurator zadeklarował odmowę zrealizowania obowiązku, skoro przecież ten obowiązek zrealizował.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy zmienił zaskarżone orzeczenie, uniewinniając obwinionego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł stosownie do treści przepisu art. 166 ustawy Prawo o prokuraturze, obciążając nimi Skarb Państwa.